

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: Postboks 140, 5903 Isdalstø

DNT- Edru Livsstil
v/leder Sigmund Kroslid

Til
Helse og omsorgsdepartementet

22.09.2015

Ang: Forslag til endringer i alkoholoven – retten til salg av alkoholholdig drikk m.v.

Høringssvar fra DNT- Edru Livsstil (Tidligere Det Norske Totalavholdsselskap)

Generelt

«Hovedlinjene i alkoholpolitikken ligger fast» heter det i høringsdokumentet fra departementet. Slik har den offisielle holdningen vært siden alkoholoven ble laget. Av helse- og sosialpolitiske hensyn skal altså både samfunnsmessige og individuelle skadevirkninger av alkoholbruk begrenses «i størst mulig utstrekning».

Strategien man nevner i alkoholoven og som også er den eneste strategien med godt forskningsmessig belegg er å «begrense forbruket» av alkohol.

På tross av disse uttalte intensjonene og nye internasjonale politiske målsettinger om å redusere forbruket innen år 2020, har staten gradvis valgt å etterkomme alkoholnæringens ønsker om stadig nye «justeringer» av hensyn til næring og produktutvikling.

Så lenge det ikke er fullstendig fritt fram for alkoholsalg vil man med rett kunne hevde at alkoholforbruket er «begrenset». Men kan man fortsatt med styrke hevde at skadevirkningene er «begrenset i størst mulig utstrekning»? Følges egentlig alkoholovens intensjoner opp når vi ser hvor stor økning vi har hatt i alkoholforbruket de siste tiårene med stadige «justeringer»?

DNT- Edru Livsstil ønsker å peke på gapet mellom et tydeligere ønske fra politikere om å satse på folkehelse, blant annet gjennom egen lov, den tydelige viljen til å begrense andre industriskapte epidemier, enten det gjelder tobakk eller fedme, og den unnfalldenheten som synes åpenbar når det kommer til alkohol som folkehelseproblem. Norge har kanskje mye å gå på i forhold til andre land, men for de enkeltindividene som rammes av alkoholskader er det en fattig trøst. Det er i alle fall vanskelig å si at det samlede antall justeringer i alkoholpolitikken de siste år har bidratt til å begrense skadevirkningene «i størst mulig grad». Der er det nok mer å gå på.

Det er per idag vanskelig å se konsekvensene av dette forslaget. Det antas at det ikke vil ha stor betydning for totalforbruket, men vi har hatt mange små endringer i alkoholoven den siste tiden, og vi er bekymret for at man ikke har god nok oversikt over forbruket. Er det i det hele tatt lagt opp til at kommuner skal kunne innhente gode opplysninger om totalforbruket av alkohol i egen kommune? Hvordan er dette i så fall administrert på en måte som gjør tallene allment tilgjengelige? Hvis ikke, er ikke opplysninger om totalforbruket en forutsetning for å kunne iverksette målbare tiltak for å senke totalforbruket?

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: Postboks 140, 5903 Isdalstø

Alkoholkultur

Hver enkelt «justering» er kanskje ikke i seg selv utslagsgivende for et høyere alkoholkonsum, men i sum er det grunn til å anta at de samlede «justeringene» er bidragsyttere til et økt alkoholkonsum. Kanskje mest fordi hver justering tilfører nye drikkesituasjoner, hvor flere forbrukere utsettes for et valg om å benytte eller ikke benytte alkohol som nytelsesmiddel. Det er all grunn til å anta at jo tettere det er mellom slike alkoholsituasjoner jo mer anspores det til en kulturutvikling der alkohol får en stadig sterkere posisjon. Alkoholen brukes som kulturelt fyll i stadig flere situasjoner, det være seg i gågata, på idrettsplasser, i bibliotek og hos frisører, og enhver sosial samling for voksne.

DNT- Edru Livsstil vil påstå at kompetansen i kulturen på alternativer til alkoholsituasjoner er i ferd med å forvitte. Alkoholfrie arrangement ansporer til mer enn fravær av alkohol- i fraværet oppstår det alternative sosiale dynamikker. Det er slike dynamikker som må dyrkes fram, skal alkoholforbruket reelt reduseres, slik tobakksloven har framkalt alternative sosiale omgangsformer til det som røykerommet i sin tid innbød til.

Er det sikkert at vi ønsker oss en samfunnsutvikling der ethvert ønske om å lokke til seg folk skal krydres med alkoholsalg for å lykkes? Er det alkoholsalg og uteservering som skal redde sentrumsgatene fra næringsdød? Er det alkoholsalg som skal redde norsk kulturliv og idrettsarenaer? Er det alkoholsalg som skal hindre fraflytting fra utkantnorge? Skal alkoholsalg være redningen for norsk landbruksnæring?

Det er ingen tvil om at alkohol trekker folk, men er det virkelig en slik alkoholkultur Norge ønsker å bidra til? DNT- Edru Livsstil tror at folk flest faktisk ikke ønsker seg en slik utvikling. Det krever større vilje til regulering og reell begrensning av alkoholsalget i Norge.

DNT- Edru Livsstil vil på dette grunnlag uttale seg mot departementets forslag til endringer i alkohollovgivningen.

Konkret:

DNT- Edru livsstil merker seg at Norge har fått unntak for EØS regelverket med vårt Vinmonopol, nettopp fordi det er begrunnet i folkehelsehensyn. Når vi nå av andre hensyn enn folkehelse justerer alkoholpolitikken for å oppnå fordeler, vil vi foreslå at vi justerer tilsvarende i mer restriktiv retning på andre områder. Slik synliggjør vi for EØS at vi fortsatt har et tydelig folkehelseperspektiv og et ønske om å begrense alkoholbruken.

DNT- Edru Livsstil vil foreslå at Norge strammer opp kravet til **alkoholfri servering i forbindelse med alle typer skjenke- og salgsbevillinger** og lager retningslinjer som i mye tydeligere grad stiller krav til et rikt utvalg av serveringsklare rimelige alkoholfrie produkter, som et naturlig alternativ til alkoholproduktene som føres. Det betyr at det må presiseres at det ikke holder med et ordinært tilbud av sukkerholdig mineralvann og eplemost, men at det skal markedsføres attraktive alkoholfrie alternativ slik at disse utgjør en betydelig del av omsetningen på et skjenkested. Også, og kanskje spesielt i forbindelse med ambulerende- og enkeltbevillinger. Vi tror at om skjenkesteder hadde gått inn for det ville salget av alkoholfri drikke vært betydelig høyere, slik det er i mange andre land vi kan sammenligne oss med. Vi har hatt en god utvikling når det gjelder nye alkoholfrie

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: Postboks 140, 5903 Isdalstø

fruktdrikker som kan erstatte vin i finere middager. Et krav om et godt utvalg av alkoholfrie drikkevarer på gårdsutsalg kan kanskje føre til at denne gode utviklingen fortsetter og ikke erstattes av utvikling av nye alkoholholdigedrikker. Det vil ha betydning for folkehelsen, det vil bety mye for sosial integrering i Norge, og det kan faktisk innvirke positivt på bunnlinja for lokalt næringsliv om det gjøres med innlevelse. Det er dessuten et tiltak som er godt innenfor dagens regelverk og ikke innebærer store kostnader.

5.3 Hvilke varer omfattes av ordningen

DNT- Edru Livsstil mener at alternativ A er det oppgitte alternativ som i størst grad ivaretar alkoholpolitiske konsekvenser og konsistens i alkoholpolitikken.

5.4 Krav om velassortert alkoholfri servering

DNT- Edru Livsstil mener at om lovendringen vedtas bør det settes som vilkår at gårdssalgene samtidig tilbyr et konkurransedyktig og velassortert tilbud av alkoholfrie reelle alternativ til alkoholproduktene som tilbys. Dette for å motvirke det som ellers kan oppleves som et drikkepress, i slike sosiale settinger som gårdssalg innbyr til.

5.8 Åpningstider

DNT- Edru Livsstil mener at hvis det mot formodning likevel åpnes for salg, må åpningstidene for gårdssalget tilsvare dagens åpningstider for Vinmonopolet, alternativ A. Det vil bidra til en begrensning i utvikling av en ny alkoholkultur i tilknytning til gårdssalg.

Med vennlig hilsen

Sigmund Kroslid/s
Leder i DNT- Edru livsstil

Marit Barene
Gen.sekr.